

УДК 364.013:351.84

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2026-2-129-139>

МАЛЬОВАНІЙ Михайло Іванович

доктор економічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи,
Уманський національний університет,
м. Умань, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5541-6463>

vicerektor2@udau.edu.ua

СОКОЛЮК Сергій Юрійович

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємницьких та
соціальних технологій, Уманський
національний університет,
м. Умань, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-0362-7493>

sokolyuk92@ukr.net

КОМІСАРЕНКО Євген Миколайович

кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри підприємницьких та соціальних
технологій, Уманський національний
університет,
м. Умань, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0009-0009-3302-4707>

ua0972148018@gmail.com

МЕЛЬНИЧЕНКО Дмитро Олегович

кандидат економічних наук, старший
викладач кафедри підприємницьких та
соціальних технологій, Уманський
національний університет,
м. Умань, Україна

Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-0793-9507>

melnychenko.dmytro@gmail.com

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Досліджено сучасний стан та обґрунтовано напрями розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України. Розкрито зміст державної підтримки населення як важливої складової соціальної політики, спрямованої на забезпечення соціального захисту громадян, підтримку соціально вразливих груп, зменшення ризиків бідності та підвищення доступності соціальних послуг. Проаналізовано динаміку основних фінансових і соціально-економічних показників функціонування системи державної підтримки населення у 2019-2025 рр. Встановлено зростання обсягів фінансового забезпечення соціального захисту, розширення охоплення соціально вразливих груп державною підтримкою з 61 % до 76 %, підвищення рівня адресності соціальної допомоги з 54 % до 68 % та збільшення частки соціальних виплат, що надаються в електронному форматі, з 28 % до 70 %. Виявлено основні проблеми й обмеження ефективного функціонування системи державної підтримки населення, серед яких обмеженість фінансових ресурсів, недостатня адресність окремих видів допомоги, фрагментарність інституційної взаємодії, складність адміністративних процедур, нерівномірний доступ до соціальних послуг у громадах і цифрова нерівність.

Обґрунтовано пріоритетні напрями розвитку системи державної підтримки населення, що передбачають підвищення адресності допомоги, модернізацію фінансового забезпечення, цифровізацію процедур надання підтримки, посилення інституційної взаємодії, розвиток соціальних послуг у громадах та формування адаптивної моделі соціальної політики.

Ключові слова: державна підтримка населення; система державної підтримки; соціальна політика; трансформація соціальної політики; соціальна підтримка; соціальний захист; соціальні послуги; адресність допомоги; фінансове забезпечення; соціальна вразливість населення.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими соціально-економічними трансформаціями, що зумовлюють необхідність удосконалення системи державної підтримки населення. В умовах воєнних викликів, економічної нестабільності, демографічних змін та зростання соціальних ризиків державна підтримка набуває особливого значення як важливий інструмент забезпечення соціального захисту громадян, зменшення соціальної вразливості та підтримки домогосподарств, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Актуальність проблеми посилюється тим, що трансформація соціальної політики України потребує переходу від фрагментарної та переважно компенсаційної моделі підтримки до більш цілісної, адресної й результативної системи. Така система має забезпечувати своєчасне реагування на потреби населення, ефективне використання бюджетних ресурсів, доступність соціальних послуг, прозорість процедур надання допомоги та посилення соціально-економічної стійкості домогосподарств.

Водночас сучасна система державної підтримки населення в Україні характеризується низкою проблем. Серед них доцільно виокремити недостатній рівень адресності окремих соціальних виплат, складність адміністративних процедур, нерівномірний доступ до соціальних послуг у територіальних громадах, фрагментарність інституційної взаємодії, обмеженість фінансових ресурсів та недостатню адаптивність окремих інструментів соціальної підтримки до швидких змін соціально-економічного середовища.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України. Важливим є визначення сучасних проблем її функціонування, оцінювання ролі державної підтримки у забезпеченні соціальної стійкості населення та обґрунтування напрямів її подальшого удосконалення. Недостатнє наукове опрацювання цих питань обмежує можливості формування ефективної, доступної та адаптивної системи державної підтримки населення, здатної відповідати сучасним соціально-економічним викликам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виокремлення частини нерозв'язаної раніше проблеми. Проблематика розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних дослідників. Окремі аспекти соціального підприємництва, фінансового забезпечення соціальної сфери, соціального обслуговування населення, розвитку сільських територій та удосконалення системи соціального захисту досліджували О. В. Банар, І. І. Чернега, Т. В. Понедільчук, Л. І. Бурдонос [1], М. Гуменюк, Д. Неміш [2], Ю. О. Нестерчук, І. Ю. Соколюк [3; 4], А. А. Осіпова, О. С. Фротер, В. С. Костюк, І. В. Гончаренко, О. С. Сидоренко [5], О. Т. Прокопчук, С. Ю. Соколюк та співавтори [6–8], К. Ю. Соколюк, О. Д. Додон, І. Ю. Соколюк [9], І. І. Чернега, О. В. Жарун, Р. В. Панахно, Р. П. Майданюк [10].

У працях О. В. Банар, І. І. Чернеги, Т. В. Понедільчук, Л. І. Бурдонос [1], Ю. О. Нестерчук та І. Ю. Соколюка [3; 4], І. І. Чернеги, О. В. Жарун, Р. В. Панахно, Р. П. Майданюк [10] розкрито питання розвитку соціального підприємництва, його конкурентоспроможності, фінансування та значення для сталого розвитку територій. Ці дослідження є важливими для розуміння додаткових інструментів соціальної підтримки населення, оскільки соціальне підприємництво може сприяти зайнятості, підтримці вразливих груп і посиленню соціальної відповідальності бізнесу.

Окрему увагу дослідники приділяють розвитку соціальної сфери у сільській місцевості та територіальних громадах. М. Гуменюк і Д. Неміш [2] аналізують можливості імплементації зарубіжного досвіду соціального фермерства, а А. А. Осіпова, О. С. Фротер, В. С. Костюк, І. В. Гончаренко, О. С. Сидоренко [5] розглядають розвиток підприємництва на селі як пріоритет соціальної політики держави. Зазначені положення мають значення для обґрунтування напрямів розвитку державної підтримки населення на місцевому рівні.

Вагомий внесок у дослідження фінансового, організаційного та комунікаційного забезпечення соціальної підтримки зроблено у працях О. Т. Прокопчук, С. Ю. Соколюка та співавторів [6–8]. У них розглянуто соціальну рекламу, фінансові інструменти й моделі соціального обслуговування населення, а також сучасні виклики соціальної роботи та фінансового забезпечення для місцевого самоврядування. У дослідженні К. Ю. Соколюк, О. Д. Додона та І. Ю. Соколюка [9] акцентовано увагу на можливостях покращення системи соціального захисту населення в кризовий період через залучення соціальних підприємств.

Разом із тим, попри наявність значної кількості наукових праць, недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного розвитку системи державної підтримки населення саме в умовах трансформації соціальної політики України. Подальшого наукового опрацювання потребують напрями підвищення адресності соціальної допомоги, удосконалення фінансового

забезпечення, подолання інституційної фрагментарності, розвиток соціальних послуг у громадах та залучення соціального підприємництва до вирішення соціальних проблем. Саме необхідність формування цілісного підходу до розвитку системи державної підтримки населення визначає актуальність подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження сучасного стану та обґрунтування напрямів розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Система державної підтримки населення є важливою складовою соціальної політики України, спрямованою на забезпечення соціального захисту громадян, підтримку соціально вразливих груп, зменшення ризиків бідності та створення умов для стабільного функціонування домогосподарств. В умовах трансформації соціальної політики її значення суттєво зростає, оскільки сучасні соціально-економічні виклики потребують більш гнучких, адресних та результативних інструментів державного реагування.

Державна підтримка населення охоплює сукупність соціальних виплат, пільг, субсидій, соціальних послуг, програм допомоги малозабезпеченим сім'ям, особам з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам, сім'ям з дітьми, безробітним та іншим категоріям населення, які потребують додаткового захисту. Її ефективність залежить не лише від обсягів фінансування, а й від рівня адресності допомоги, доступності соціальних послуг, прозорості процедур, якості інституційної взаємодії та здатності системи адаптуватися до змін соціально-економічного середовища.

У сучасних умовах розвиток системи державної підтримки населення має бути орієнтований на подолання фрагментарності соціальних програм, підвищення результативності використання бюджетних ресурсів, цифровізацію процедур надання допомоги та посилення ролі територіальних громад у забезпеченні соціальних послуг [1, с. 39-40]. Саме тому подальший аналіз доцільно спрямувати на оцінювання сучасного стану функціонування системи державної підтримки населення, визначення основних проблем її реалізації та обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку в умовах трансформації соціальної політики України.

Для аналізу сучасного стану функціонування системи державної підтримки населення в Україні доцільно розглянути динаміку її основних фінансових та соціально-економічних показників (рис. 1). Це дає змогу визначити масштаби державної підтримки, рівень бюджетного навантаження, охоплення населення соціальними програмами та ступінь модернізації процедур надання допомоги в умовах трансформації соціальної політики України.

Дані рис. 1 свідчать, що у 2019-2025 рр. фінансове забезпечення системи державної підтримки населення в Україні загалом зростало. Видатки зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилися з 321,8 млрд грн у 2019 р. до 548,0 млрд грн у 2025 р., що підтверджує посилення ролі соціальної підтримки в умовах зростання соціально-економічних ризиків. Найбільш помітним є збільшення обсягів допомоги малозабезпеченим сім'ям та підтримки внутрішньо переміщених осіб, що пов'язано з воєнними викликами, погіршенням матеріального становища частини населення та зростанням потреби у соціальному захисті.

Водночас частка видатків на соціальний захист у загальній структурі видатків зведеного бюджету зменшилася з 23,4 % у 2019 р. до 17,9 % у 2025 р. Це свідчить про зростання загального бюджетного навантаження та необхідність підвищення ефективності використання фінансових ресурсів у системі державної підтримки населення.

Поряд із фінансовими показниками важливе значення має аналіз соціально-економічних параметрів функціонування системи державної підтримки населення (рис. 2). Вони дають змогу оцінити рівень охоплення населення соціальними програмами, адресність допомоги, значення соціальних виплат для домогосподарств та рівень цифровізації процедур надання підтримки.

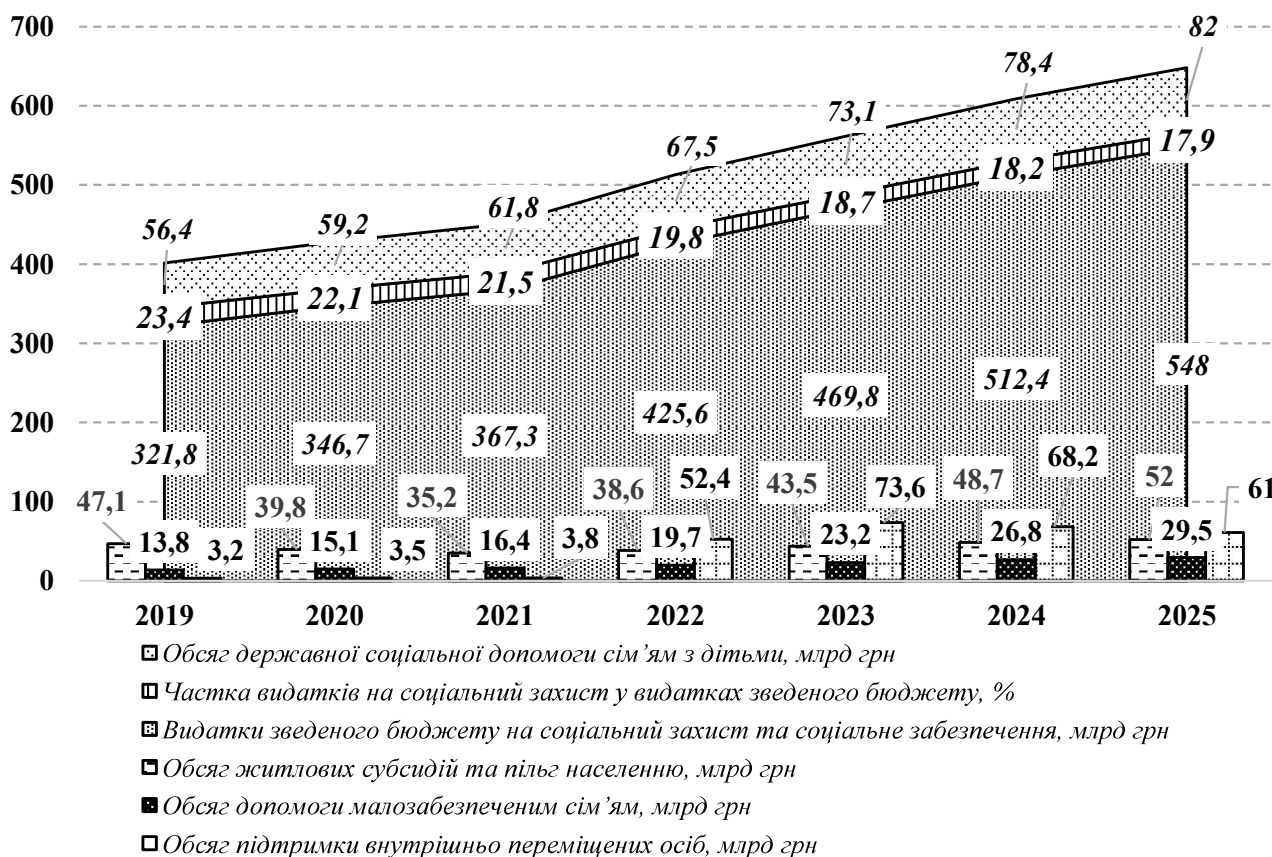

Рис. 1. Динаміка фінансового забезпечення системи державної підтримки населення в Україні у 2019-2025 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, Міністерства фінансів України, Пенсійного фонду України, Державної служби статистики України та авторськими розрахунками.

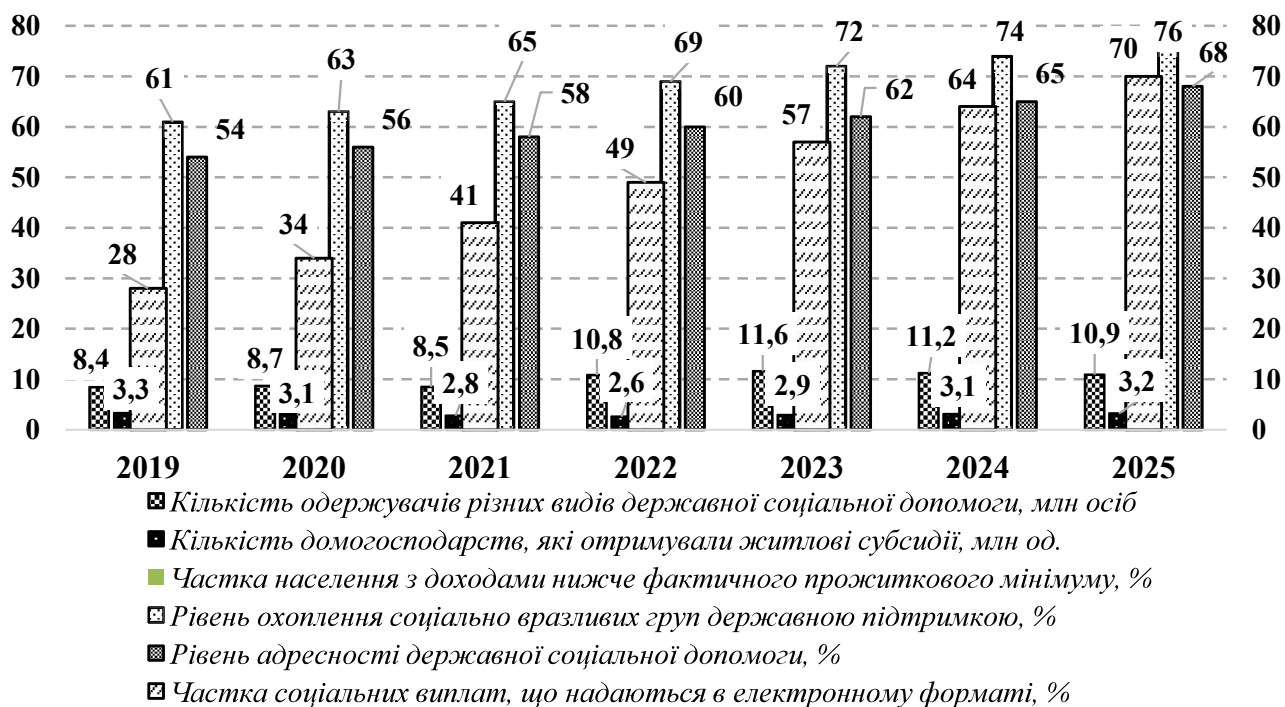

Рис. 2. Динаміка соціально-економічних показників функціонування системи державної підтримки населення в Україні у 2019-2025 рр.

Джерело: сформовано автором за даними Державної служби статистики України, Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, Пенсійного фонду України та авторськими розрахунками.

Дані рис. 2 показують, що у 2019-2025 рр. система державної підтримки населення в Україні характеризувалася розширенням охоплення соціально вразливих груп та поступовим підвищенням адресності соціальної допомоги. Кількість одержувачів різних видів державної соціальної допомоги зросла з 8,4 млн осіб у 2019 р. до 10,9 млн осіб у 2025 р., що свідчить про збільшення масштабів соціальної підтримки в умовах посилення соціальних ризиків.

Позитивною тенденцією є зростання рівня охоплення соціально вразливих груп державною підтримкою з 61 % до 76 %, а також підвищення рівня адресності соціальної допомоги з 54 % до 68 %. Водночас частка населення з доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму у 2025 р. залишається вищою, ніж у 2019 р., що вказує на збереження проблеми соціальної вразливості населення. Окремо слід відзначити зростання частки соціальних виплат, що надаються в електронному форматі, з 28 % до 70 %, що свідчить про поступову цифровізацію системи державної підтримки населення.

Отже, сучасний стан функціонування системи державної підтримки населення в Україні характеризується зростанням обсягів фінансового забезпечення, розширенням охоплення соціально вразливих груп, підвищенням адресності соціальної допомоги та цифровізацією процедур її надання. Водночас зберігаються проблеми високого бюджетного навантаження, соціальної вразливості населення, нерівномірного доступу до соціальних послуг та потреби в подальшому підвищенні результативності державної підтримки (табл. 1).

Попри позитивні тенденції у розвитку системи державної підтримки населення, її ефективне функціонування в Україні стримується низкою проблем та обмежень. Вони мають фінансовий, інституційний, організаційний, інформаційний та соціальний характер і безпосередньо впливають на доступність, адресність і результативність соціальної допомоги.

Таблиця 1 – Основні проблеми та обмеження ефективного функціонування системи державної підтримки населення в Україні*

Проблема (обмеження)	Зміст прояву	Наслідки для системи державної підтримки
Обмеженість фінансових ресурсів	Зростання соціальних потреб населення за умов обмежених бюджетних можливостей	Недостатнє покриття потреб вразливих груп та посилення бюджетного навантаження
Недостатня адресність допомоги	Неповне врахування реального доходного, майнового та соціального стану домогосподарств	Ризик неефективного використання бюджетних коштів і зниження результативності підтримки
Фрагментарність інституційної взаємодії	Недостатня координація між органами влади, соціальними службами, громадами та іншими установами	Дублювання функцій, повільний обмін інформацією, зниження якості соціального супроводу
Складність адміністративних процедур	Значна кількість документів, тривалі строки розгляду звернень, складність оформлення допомоги	Зниження доступності соціальної підтримки для окремих категорій населення
Нерівномірний доступ до соціальних послуг	Відмінності у спроможності територіальних громад забезпечувати соціальні сервіси	Територіальна нерівність у доступі до підтримки
Цифрова нерівність	Обмежений доступ частини населення до електронних сервісів і недостатній рівень цифрових навичок	Ускладнення отримання соціальної допомоги через цифрові канали

**Джерело: сформовано автором на основі узагальнення результатів дослідження.*

Однією з ключових проблем є обмеженість фінансових ресурсів в умовах зростання соціальних потреб населення. Воєнні виклики, економічна нестабільність, збільшення кількості

внутрішньо переміщених осіб, зниження доходів частини домогосподарств та розширення кола соціально вразливих груп посилюють навантаження на державний і місцеві бюджети. У таких умовах особливого значення набуває не лише збільшення обсягів фінансування, а й підвищення ефективності розподілу наявних ресурсів.

Важливим обмеженням залишається недостатній рівень адресності окремих інструментів державної підтримки [6, с. 221]. Наявність універсальних або недостатньо диференційованих підходів до надання соціальної допомоги може призводити до нераціонального використання бюджетних коштів і зменшення підтримки саме тих категорій населення, які найбільше її потребують. Тому система державної підтримки має орієнтуватися на точніше оцінювання реальних потреб домогосподарств, їхнього доходного та майнового стану.

Суттєвою проблемою є фрагментарність інституційної взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, соціальними службами, Пенсійним фондом України, центрами зайнятості та іншими установами, залученими до реалізації соціальної політики. Недостатня узгодженість їхніх дій ускладнює обмін інформацією, створює ризики дублювання функцій, збільшує адміністративне навантаження та знижує якість соціального супроводу населення.

Окремого значення набувають організаційні та адміністративні обмеження. Складність процедур оформлення окремих видів допомоги, потреба у значній кількості документів, тривалий розгляд звернень і неоднакова якість надання послуг у різних територіальних громадах знижують доступність державної підтримки для населення. Особливо відчутною ця проблема є для осіб похилого віку, людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та громадян, які проживають у віддалених населених пунктах.

Водночас, попри активну цифровізацію соціальної сфери, зберігається проблема цифрової нерівності. Частина населення має обмежений доступ до електронних сервісів або недостатній рівень цифрових навичок, що ускладнює використання онлайн-інструментів для отримання соціальної підтримки [3, с. 152]. Це потребує поєднання цифрових каналів надання послуг із традиційними формами консультування та соціального супроводу.

Отже, основними проблемами та обмеженнями ефективного функціонування системи державної підтримки населення в Україні є обмеженість фінансових ресурсів, недостатня адресність окремих видів допомоги, фрагментарність інституційної взаємодії, складність адміністративних процедур, нерівномірний доступ до соціальних послуг і цифрова нерівність. Подолання цих проблем є необхідною умовою подальшого розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України.

Дані табл. 1 свідчать, що проблеми функціонування системи державної підтримки населення мають комплексний характер і не можуть бути вирішені лише шляхом збільшення фінансування. Необхідним є одночасне удосконалення механізмів адресності, підвищення якості інституційної взаємодії, спрощення адміністративних процедур, розвиток соціальних послуг у громадах та забезпечення доступності цифрових сервісів для різних категорій населення.

Таким чином, ефективність системи державної підтримки населення визначається не лише обсягами виділених фінансових ресурсів, а й здатністю держави забезпечити їх цільове, своєчасне та справедливе використання. Саме тому подальший розвиток цієї системи має бути спрямований на подолання виявлених обмежень і формування більш гнучкої, адресної та доступної моделі соціальної підтримки.

Обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку системи державної підтримки населення має базуватися на врахуванні сучасних соціально-економічних викликів, зростання потреб вразливих груп населення, обмеженості бюджетних ресурсів та необхідності підвищення результативності соціальної політики (рис. 3). В умовах трансформації соціальної політики України особливого значення набуває перехід від фрагментарної та переважно компенсаційної моделі підтримки до більш цілісної, адресної, доступної та адаптивної системи.

Першочерговим напрямом розвитку є підвищення адресності державної підтримки населення. Це передбачає удосконалення критеріїв надання соціальної допомоги, точніше врахування реального доходного, майнового та соціального стану домогосподарств, а також спрямування бюджетних ресурсів на підтримку тих категорій населення, які найбільше

потребують допомоги [10, с. 20-21]. Посилення адресності дозволить підвищити ефективність використання соціальних видатків і зменшити ризики нераціонального розподілу бюджетних коштів.

Рис. 3. Пріоритетні напрями розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України

Джерело: сформовано автором на основі узагальнення результатів дослідження.

Важливим пріоритетом є модернізація фінансового забезпечення системи державної підтримки населення. Вона має передбачати оптимізацію структури соціальних видатків, посилення програмно-цільового підходу, оцінювання результативності соціальних програм та концентрацію фінансових ресурсів на напрямках, що мають найбільший соціальний ефект. У цьому контексті важливо забезпечити збалансування між обсягами соціальних зобов'язань держави та реальними фінансовими можливостями бюджету.

Окремого значення набуває цифровізація процедур надання державної підтримки. Розвиток електронних сервісів, інтеграція державних реєстрів, автоматизація перевірки права на отримання допомоги та спрощення процедур звернення громадян можуть суттєво підвищити доступність, прозорість і швидкість надання соціальної підтримки. Водночас цифровізація має поєднуватися із збереженням альтернативних каналів доступу до соціальних послуг для осіб похилого віку, людей з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та громадян із недостатнім рівнем цифрових навичок.

Не менш важливим напрямом є посилення інституційної взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування, соціальними службами, Пенсійним фондом України, центрами зайнятості, закладами охорони здоров'я, освітніми установами та громадськими організаціями.

Узгодженість дій цих суб'єктів дасть змогу уникнути дублювання функцій, прискорити обмін інформацією, підвищити якість соціального супроводу та забезпечити більш комплексне реагування на потреби населення.

Важливим пріоритетом розвитку системи державної підтримки населення є розширення доступності соціальних послуг у територіальних громадах. Саме громади є найближчим до населення рівнем реалізації соціальної політики, тому від їхньої фінансової, кадрової та організаційної спроможності залежить якість надання допомоги. У цьому напрямі доцільним є розвиток мережі соціальних сервісів, посилення кадрового потенціалу соціальних служб, запровадження механізмів соціального супроводу та підтримка найбільш вразливих категорій населення на місцевому рівні.

Отже, пріоритетні напрями розвитку системи державної підтримки населення в умовах трансформації соціальної політики України мають охоплювати підвищення адресності допомоги, модернізацію фінансового забезпечення, цифровізацію процедур, посилення інституційної взаємодії та розвиток соціальних послуг у громадах. Реалізація цих напрямів сприятиме формуванню більш ефективної, прозорої, доступної та адаптивної системи державної підтримки населення, здатної своєчасно реагувати на сучасні соціально-економічні виклики.

Дані рис. 3 свідчать, що розвиток системи державної підтримки населення має здійснюватися комплексно, із поєднанням фінансових, інституційних, організаційних і цифрових інструментів. Найбільш важливими напрямками є підвищення адресності допомоги, модернізація фінансового забезпечення, цифровізація процедур надання підтримки та посилення ролі територіальних громад у забезпеченні соціальних послуг.

Реалізація зазначених напрямів дозволить підвищити ефективність державної соціальної політики, забезпечити більш раціональне використання бюджетних ресурсів, покращити доступ населення до соціальних послуг та сформувати адаптивну систему державної підтримки, здатну реагувати на сучасні виклики трансформації соціальної політики України.

Висновки та перспективи подальших розвідок. У результаті проведеного дослідження проаналізовано сучасний стан функціонування системи державної підтримки населення в Україні та обґрунтовано пріоритетні напрями її розвитку в умовах трансформації соціальної політики. Встановлено, що система державної підтримки населення є важливою складовою соціальної політики, спрямованою на соціальний захист громадян, підтримку вразливих груп і зменшення ризиків бідності.

Виявлено, що у 2019-2025 рр. фінансове забезпечення системи державної підтримки населення загалом зростало: видатки зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилися з 321,8 млрд грн до 548,0 млрд грн. Водночас частка цих видатків у структурі видатків зведеного бюджету зменшилася з 23,4 % до 17,9 %, що свідчить про посилення бюджетного навантаження та потребу в підвищенні ефективності використання фінансових ресурсів.

Доведено, що система державної підтримки населення характеризується розширенням охоплення соціально вразливих груп і поступовою модернізацією процедур надання допомоги. Рівень охоплення соціально вразливих груп державною підтримкою зріс із 61 % до 76 %, рівень адресності соціальної допомоги – з 54 % до 68 %, а частка соціальних виплат, що надаються в електронному форматі, – з 28 % до 70 %.

Водночас визначено основні проблеми функціонування системи державної підтримки населення, серед яких обмеженість фінансових ресурсів, недостатня адресність окремих видів допомоги, фрагментарність інституційної взаємодії, складність адміністративних процедур, нерівномірний доступ до соціальних послуг у громадах та цифрова нерівність.

Обґрунтовано, що пріоритетними напрямками розвитку системи державної підтримки населення мають стати підвищення адресності допомоги, модернізація фінансового забезпечення, цифровізація процедур надання підтримки, посилення інституційної взаємодії, розвиток соціальних послуг у громадах та формування адаптивної моделі соціальної політики. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з удосконаленням підходів до

оцінювання ефективності системи державної підтримки населення та розробленням адаптивних моделей соціальної політики в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

Список використаних джерел

1. Банар О. В., Чернега І. І., Понедільчук Т. В., Бурдонос Л. І. Конкурентоспроможність соціального підприємництва та роль фінансового менеджменту у її формуванні. *Інвестиції: практика та досвід*. № 22, листопад 2025. С. 39-45 DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.22.39>.
2. Гуменюк М., Неміш Д. Імплементация зарубіжного досвіду соціального фермерства як шлях активізації розвитку сільського господарства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-119>.
3. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Соціальне підприємництво в Україні: перспективи для сталого розвитку сільських територій. *Підприємництво та інновації*. Випуск 38, 2025. Видавничий дім «Гельветика», С. 147-154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.24>.
4. Нестерчук Ю. О., Соколюк І. Ю. Особливості фінансування розвитку соціального підприємництва в Україні. *Агросвіт*. № 23 (грудень 2025), С. 61-71. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.23.61>
5. Осіпова А. А., Фротер О. С., Костюк В. С., Гончаренко І. В., Сидоренко О. С. Розвиток підприємництва на селі як пріоритет соціальної політики держави. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Вип. 105. Ч. 2. 2024. С. 231-242. DOI: [10.32782/2415-8240-2024-105-2-231-242](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2024-105-2-231-242).
6. Прокопчук О.Т., Соколюк С.Ю. Соціальна реклама в системі суспільних комунікацій. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2024. Випуск 105, Ч. 2: Економічні науки, С. 220-230. DOI: [10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230).
7. Прокопчук О.Т., Соколюк С. Ю., Бондаренко Н. В., Улянич Ю.В. Фінансові інструменти та моделі соціального обслуговування населення в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 106. Частина 2, С. 291-304. DOI: [10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304).
8. Прокопчук О., Соколюк С., Коротеев М., Бондаренко Н. Соціальна робота і фінансове забезпечення: сучасні виклики для місцевого самоврядування. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія Економіка. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11).
9. Соколюк К. Ю., Додон О. Д., Соколюк І. Ю. Покращення системи соціального захисту населення в кризовий період через призму залучення соціальних підприємств у транспортній галузі. *Економіка і організація управління*. 2024. Вип. 2(20). С. 216–226. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.20>
10. Чернега І. І., Жарун О. В., Панахно Р. В., Майданюк Р. П. Соціальне підприємництво: досвід європейських країн та сучасні тенденції розвитку в Україні. *Журнал з менеджменту, економіки та технологій. Державний біотехнологічний університет*, 2024. № 2. С. 13-27. DOI: [10.69803/3083-6034-2024-2-13](https://doi.org/10.69803/3083-6034-2024-2-13).

References

1. Banar O. V., Cherneha I. I., Ponedilchuk T. V., Burdonos L. I. Competitiveness of social entrepreneurship and the role of financial management in its formation. *Investments: Practice and Experience*. 2025. 22, 39–45. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.22.39>.
2. Humeniuk M., Nemish D. Implementation of foreign experience of social farming as a way to intensify agricultural development. *Economy and Society*. 2024. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-119>.
3. Nesterchuk Yu. O., Sokoliuk I. Yu. Social entrepreneurship in Ukraine: prospects for sustainable development of rural areas. *Entrepreneurship and Innovation*. 2025. 38, 147–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/38.24>.
4. Nesterchuk Yu. O., Sokoliuk I. Yu. Features of financing the development of social entrepreneurship in Ukraine. *Agrosvit*. 2025. 23, 61–71. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.23.61>.
5. Osipova A. A., Froter O. S., Kostyuk V. S., Honcharenko I. V., Sydorenko O. S. Development of entrepreneurship in rural areas as a priority of the state social policy. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*. 2024. 105, Part 2, 231–242. DOI: [10.32782/2415-8240-2024-105-2-231-242](https://doi.org/10.32782/2415-8240-2024-105-2-231-242).

6. Prokopchuk O. T., Sokoliuk S. Yu. Social advertising in the system of public communications. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*. Uman: Publisher Sochinskyi M. M., 2024. 105, Part 2: Economic Sciences, 220–230. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230.

7. Prokopchuk O. T., Sokoliuk S. Yu., Bondarenko N. V., Ulianych Yu. V. Financial instruments and models of social services for the population in Ukraine. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*. 2025. 106, Part 2, 291–304. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304.

8. Prokopchuk O., Sokoliuk S., Korotiev M., Bondarenko N. Social work and financial support: modern challenges for local self-government. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11).

9. Sokoliuk K. Yu., Dodon O. D., Sokoliuk I. Yu. Improving the system of social protection of the population in a crisis period through the involvement of social enterprises in the transport sector. *Economics and Organization of Management*. 2024. 2(20), 216–226. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.20>.

10. Cherneha I. I., Zharun O. V., Panakhno R. V., Maidaniuk R. P. Social entrepreneurship: experience of European countries and modern development trends in Ukraine. *Journal of Management, Economics and Technology*. State Biotechnological University. 2024. 2, 13–27. DOI: 10.69803/3083-6034-2024-2-13

Malyovany Mykhailo

Doctor of Economics, Professor, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work,
Uman National University, Uman, Ukraine

Sokoliuk Serhii

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Entrepreneurial and Social Technologies, Uman National University,
Uman, Ukraine

Komisarenko Yevhen

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor in the Department of Entrepreneurial and Social Technologies, Uman National University,
Uman, Ukraine

Melnychenko Dmytro

Candidate of Economic Sciences, Senior Lecturer, Department of Entrepreneurial and Social Technologies,
Uman National University,
Uman, Ukraine

DEVELOPMENT OF THE STATE SUPPORT SYSTEM FOR THE POPULATION AMID THE TRANSFORMATION OF UKRAINE'S SOCIAL POLICY

Introduction. The current transformation of Ukraine's social policy is taking place amid military challenges, economic instability, growing social risks, and an increasing need among the population for government support. It has been established that the system of state support for the population is characterized by a number of problems, including insufficient targeting of certain types of assistance, fragmented institutional coordination, limited financial resources, unequal access to social services, complex administrative procedures, and the digital divide. This reduces the effectiveness of social policy and limits its ability to respond promptly to current socioeconomic challenges. In this regard, there is a growing need to develop the system of state support for the population, aimed at improving its targeting, effectiveness, accessibility, and adaptability.

Purpose. The purpose of this study is to analyze the current state of affairs and identify directions for the development of the system of state support for the population amid the transformation of Ukraine's social policy.

Results. This article analyzes the current state of the system of state support for the population in Ukraine for 2019-2025. It finds an increase in the volume of financial support for social protection and an expansion of state support coverage for socially vulnerable groups from 61% to 76%. The article substantiates the positive trend toward increasing the targeting of social assistance from 54% to 68%, as well as the growth in the share of social benefits provided electronically, from 28% to 70%. The main problems and constraints hindering the effective functioning of the state support system for the population have been identified, including limited financial resources, insufficient targeting of certain types of assistance, fragmented institutional coordination, complex administrative procedures, uneven access to social services in communities, and the digital divide. Priority areas

for the development of the state social support system have been identified, including improving the targeting of assistance, modernizing financial support mechanisms, digitizing support delivery procedures, strengthening institutional coordination, developing social services in communities, and establishing an adaptive model of social policy.

Originality. This paper justifies a comprehensive approach to developing the system of state support for the population amid the transformation of Ukraine's social policy, which—unlike a piecemeal consideration of individual social assistance instruments—envisages a combination of financial, institutional, organizational, digital, and social components. Priority areas for modernizing the system of state support for the population are proposed, aimed at improving the targeting, effectiveness, and accessibility of social services, as well as the adaptability of social policy to contemporary challenges.

Conclusion. It has been established that the further development of the system of state support for the population in Ukraine requires a transition from a predominantly compensatory and fragmented model to a more targeted, effective, accessible, and adaptive social policy system. It has been demonstrated that the effectiveness of state support for the population depends not only on the volume of budgetary funding but also on the quality of institutional interaction, the level of targeting of social assistance, the digitization of procedures, and the accessibility of social services in local communities. Future research should focus on refining methodological approaches to evaluating the effectiveness of the state social support system, developing tools to improve the targeting of social assistance, and creating adaptive models of social policy in the context of wartime and postwar challenges.

Keywords: government support for the population; government support system; social policy; transformation of social policy; social support; social protection; social services; targeted assistance; financial support; social vulnerability of the population.

Одержано редакцією: 17.03.2026
Прийнято до публікації: 11.04.2026